

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Шостака Романа Григоровича «**Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту Збройних сил України**», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 – «Освіта / Педагогіка» за спеціальністю 011 – «Освітні, педагогічні науки»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Сьогодні в українському суспільстві виникла об'єктивна потреба у професійній підготовці висококваліфікованих управлінців нової формації, інтелектуально та духовно розвинутих, здатних до формулювання чітких цілей, прийняття управлінських рішень у складних непередбачуваних ситуаціях, використання професійних управлінських завдань, розв'язання конфліктних ситуацій у колективі, встановлення ефективних взаємин з іншими людьми, що пов'язано з необхідністю формування у них готовності до професійної діяльності.

Поділяємо позицію науковця у тому, що останнім часом суттєво зросли вимоги з боку суспільства до підвищення ефективності управлінської діяльності. У нашому баченні, саме належний рівень сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту Збройних сил України позитивно вплине на розвиток професійного потенціалу, керування власним професійним саморозвитком. З огляду на наведені факти, повністю підтримуємо здобувача в тому, що формування готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту Збройних сил України до професійної діяльності в процесі навчання у вищому навчальному закладі потребує виваженого підходу й реального вдосконалення, шляхом наповнення освітнього процесу сучасними інноваційними технологіями, формами і методами навчання.

Встановлено, що, не дивлячись на значну кількість публікацій, теоретичні та практичні питання підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту Збройних Сил України до професійної діяльності не можна вважати належним чином висвітленими як в управлінській, психолого-педагогічній, так і методичній літературі. Підсилюють актуальність дисертаційного дослідження Шостака Романа Григоровича суперечності, які виявлені та потребують розв'язання під час організації підготовки майбутніх управлінців у закладах вищої освіти. Таким чином, можемо констатувати, що наукове дослідження, яке представлено на захист, є своєчасним та практично спрямованим.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дисертацію виконано в межах науково-дослідних робіт Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського на теми «Удосконалення нормативних основ фізичної підготовки військовослужбовців Збройних сил України та фізичного виховання допризовної молоді для забезпечення фізичної готовності до виконання завдань служби» (державний реєстраційний номер 0119U001816) і «Розвиток військово-прикладних навичок та стресостійкості військовослужбовців засобами кросфіту» (державний реєстраційний номер 0121U111766).

Тему дисертації затверджено вченою радою Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського (протокол № 10 від 28.10.2019 року та протокол № 10 від 28.09.2020 року) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології при Національній

академії педагогічних наук України (протокол № 5 від 30.11.2020 року).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Вивчення та аналіз дисертації дає змогу констатувати, що автор використав адекватний комплекс теоретичних, емпіричних та статистичних методів, що допомогло належним чином організувати педагогічний експеримент і провести перевірку отриманих результатів. Дисертаційна робота опирається на належну джерельну базу, яка охоплює 232 найменувань, із них 37 – закордонних. Представлені висновки відповідають поставленим завданням й корелюються із науковою новизною.

Найважливішими результатами дисертаційної роботи Шостака Р. Г., що характеризуються необхідним рівнем наукової новизни, вважаємо:

вперше: обґрунтовано педагогічні умови формування управлінської компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України у процесі професійно-педагогічної підготовки (педагогічне моделювання формування управлінської компетентності майбутніх офіцерів; формування управлінської стресостійкості як суб'єкта управління у сфері фізичного виховання та спорту у Збройних сил України; розроблення авторської методики формування управлінської компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України; удосконалення критеріїв і показників оцінювання сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців); з'ясовано сутність управлінської компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України, що полягає в їх суб'єктній, професійній і фаховій здатності та готовності до управлінської діяльності як суб'єктів управління в сфері фізичного виховання та спорту військовослужбовців;

удосконалено: на провідних ідеях і принципах системного, компетентнісного, контекстного та суб'єктно-діяльнісного методологічних підходів зміст поняття «управлінська компетентність майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України»; удосконалення здійснено шляхом конкретизації та доповнення цього поняття такими положеннями: «професійно важливе психічне утворення, що складається зі сукупності ціннісно-мотиваційного, когнітивного, емоційно-вольового, функціонально-діяльнісного та суб'єктного компонентів, що містять управлінські цінності та мотивацію, знання, навички, уміння, професійно-важливі якості, відповідальність та автономність щодо управління фізичним вихованням військовослужбовців»; професійно орієнтовану модель формування управлінської компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України у процесі їх професійно-педагогічної підготовки у ВВНЗ, що охоплює взаємопов'язані, взаємозумовлені та послідовні цільово-методологічний, змістовний, суб'єктний, організаційно-методичний і діагностувально-результативний блоки; удосконалення здійснено шляхом доповнення та адаптації наявних моделей формування управлінської компетентності до специфіки формування управлінської компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України як фахівців до специфіки управлінської діяльності в системі фізичного

виховання та спорту військовослужбовців; критерії та показники оцінювання сформованості управлінської компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України (аксіологічно-мотиваційний, знанієвий, індивідуально-психічний, управлінсько-діяльнісний, рефлексивний) із урахуванням вимог до їх військово-професійної та фахової видів діяльності як управлінців тактичної ланки управління в сфері фізичного виховання військовослужбовців Збройних сил України;

дістало подальшого розвитку методика формування управлінської компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України у процесі вивчення професійно орієнтованих і військово-спеціальних дисциплін на засадах міжпредметного підходу, що здійснено шляхом конкретизації та адаптації її провідної ідеї, мети, завдань, змісту, організаційних форм навчання, методів навчання, видів навчальних занять, методичних прийомів і засобів управлінської підготовки до майбутньої управлінської діяльності курсантів як суб'єктів військового управління, що безпосередньо сприяє формуванню у них теоретичних і практичних знань управлінського спрямування, управлінських практичних навичок, умінь і здатностей, професійно важливих управлінських якостей як суб'єктів управління в сфері фізичної культури та спорту в військових частинах.

Відзначимо, що дисертаційна робота є добре структурованою. Так, здобувачем чітко визначено об'єкт, предмет, сформульовано мету й завдання дослідження, обґрунтовано вибір методів наукового пошуку. Усі складові наукового апарату корелюють між собою та є взаємоузгодженими.

Зупинимось на характеристиці конкретних результатів дисертаційного дослідження Шостака Романа Григоровича більш детально.

Так, автор акцентував увагу на тому, що професійна діяльність сучасного управлінця має складний і різноманітний характер, який обумовлює необхідність підготовки компетентного керівника, озброєного професійними знаннями, вміннями та навичками, сучасними інформаційними технологіями, основами науки управління, психологічною підготовкою, а також здатного діяти у мінливих умовах сьогодення.

На основі аналізу наукових джерел автор презентував власне бачення феномену «управлінська компетентність майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України» як складне, професійно важливим психічним утворенням, яке складається з їх теоретичної та практичної видів управлінської підготовленості, управлінських навичок, умінь, здатностей, а також особистісної (суб'єктної), професійної та психологічної готовності до реалізації своєї управлінської компетенції як організатора фізичного виховання та спорту військовослужбовців у військових частинах.

Вважаємо, що дисертанту на основі ґрунтовного аналізу наукової літератури вдалося представити структуру управлінської компетентності майбутніх офіцерів – начальників фізичної підготовки і спорту військових частин, де виокремлено ціннісно-мотиваційний, когнітивний, емоційно-вольовий, функціонально-діяльнісний, суб'єктний компоненти.

Визнаємо внесок Романа Шостака у підбраному комплексі методів діагностики, що дав змогу перевірити кожний компонент управлінської компетентності майбутніх офіцерів – начальників фізичної підготовки і спорту

військових частин. Схвалюємо погляд здобувача на потребі експериментальної перевірки теоретично обґрунтованих педагогічних умов формування управлінської компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту Збройних сил України.

Однією з переваг дисертаційної роботи є розроблений у межах дисертаційного дослідження комп'ютерний інформаційний інструментарій «Педагогічна технологія оцінювання рівня сформованості управлінської компетентності майбутніх офіцерів – фахівців фізичної культури і спорту ЗС України». Інформаційна оболонка дає можливість проводити опитування респондентів шляхом заcodування їх анкетних даних; обраховувати, визначати та систематизувати середні результати сформованості змісту кожного компонента управлінської компетентності (окремо за кожним проявом вимірюваного явища, процесу) кожного респондента та за групу в цілому, здійснювати їх порівняльний аналіз та узагальнення; визначати та здійснювати розподіл за рівнями сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців (прогресивний, оптимальний, достатній і низький) згідно зі отриманими результатами її діагностування на відповідних етапах педагогічного експерименту; виводити середній інтегральний результат сформованості їх управлінської компетентності, що обчислюється на основі опрацьованих зібраних статистичних даних; проводити дослідження на початку навчального року та декілька раз протягом року, що дозволяє отримати детальну інформацію про динаміку сформованості управлінської компетентності майбутніх офіцерів – фахівців фізичної культури і спорту ЗС України. Програмний продукт не вимагає додаткових програмних та апаратних ресурсів.

Здобувач компетентно організував дослідно-експериментальну роботу щодо дослідження стану сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту ЗС України. Аналізуючи результати експерименту, дисертант показав себе як фахівець, що володіє операціями аналізу, синтезу, уміє узагальнювати результати і використовувати методи математичної статистики.

До переваг дисертаційного дослідження відносимо його практичне значення, яке полягає у впровадженні основних результатів дослідження в військово-педагогічний процес, спрямований на формування управлінської компетентності майбутніх офіцерів – фахівців фізичної культури і спорту ЗС України в освітній процес ВВНЗ. Результати дисертації можуть бути використані у військово-професійній підготовці майбутніх офіцерів за іншими спеціальностями шляхом їх адаптації до конкретних умов і специфіки майбутньої військово-професійної діяльності як суб'єктів різних ланок військового управління. Основні результати дисертаційної роботи Шостка Р. Г. впроваджено в освітній процес трьох ВВНЗ, що підкріплено відповідними актами.

Повнота викладення результатів наукових досліджень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях.

Усі положення роботи якісно аргументовані й підкріплені посиланнями на відповідні джерела. З'ясовано, що представлені висновки засвідчують цілісність і логічну завершеність дослідження та відповідають поставленим завданням. Проведений аналіз дисертації свідчить про глибокі теоретичні знання здобувача, досконале володіння методами наукового пошуку. Наукові

публікації, які автор опублікував, підтверджують його компетентність у питаннях професійної підготовки майбутніх управлінців до професійної діяльності. Так, основні результати дисертаційного дослідження відображено в 15 публікаціях (із них 7 – у співавторстві), серед яких: 1 стаття в науковому виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази Scopus, 1 колективна монографія, 3 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття в періодичному науковому виданні зарубіжної держави, 9 тез доповідей.

Отже, у нашому баченні всі теоретичні положення та висновки дисертаційного дослідження Шостак Р. Г. є достатньо повно обґрунтованими, теоретично та методологічно виваженими, співвіднесеними з практикою. Оцінюємо їх як новий важливий внесок у теорію та практику професійної освіти. Викладення теоретичного та емпіричного матеріалу відповідає темі дисертаційного дослідження, його об'єкту, предмету, меті. Дисертаційна робота чітко структурована. Зміст роботи відображає хід виконання завдань дослідження.

Стиль та мова дисертації. Дисертаційна робота Шостак Р. Г. оформлена згідно з вимогами Міністерства освіти і науки України. Текст викладений українською мовою в логічній послідовності. В огляді літературних джерел проведений глибокий, всебічний аналіз робіт вітчизняних і зарубіжних авторів. Кожний розділ власних досліджень закінчується логічно сформульованими висновками з викладенням своєї думки щодо отриманих результатів, що дозволяє оцінити повноту висвітлення матеріалу.

Дискусійні положення та зауваження. Позитивно оцінюючи отримані здобувачем результати, вважаємо за доцільне звернути увагу на неточності, дискусійні моменти та висловити певні зауваження:

1. Актуальність дослідження є недостатньо логічно структурованою, займає більше трьох сторінок, містить наукові проблеми із різних галузей знань.

2. Вважаємо за доцільне зменшити кількість завдань дослідження, об'єднавши четверте завдання з п'ятим.

3. Із дисертаційної роботи не зрозуміло, чи можна застосовувати методи та методологічні підходи до формування управлінської компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту, для фахівців інших військових спеціальностей?

4. У дисертаційній роботі варто було б розкрити наслідки низького рівня сформованості управлінської компетентності у майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту.

5. Використання онлайн-інструментів, таких як Google Форми, під час оцінювання може створювати проблеми з точністю даних. Вимагає пояснення процес забезпечення об'єктивності результатів, особливо якщо респондентам надавалася можливість самостійно вводити дані.

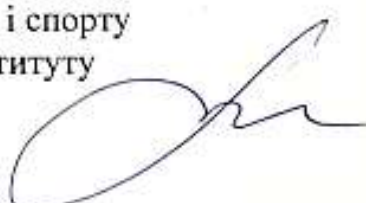
6. У роботі зустрічаються граматичні помилки та неточності.

Висновок. Дисертаційна робота Шостак Романа Григоровича «Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту Збройних сил України» є кваліфікаційною науковою працею, яка має наукову новизну, характеризується новим підходом і практичною цінністю, відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти та науки України від 12.01.2017 р. № 40 (із

змiнами, внесеними згiдно з Наказом Міністерства освіти та науки України № 759 від 31.05.2019 р.) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор, Шостак Роман Григорович, заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 – «Освіта / Педагогіка» за спеціальністю 011 – «Освітні, педагогічні науки».

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри фізичного виховання,
спеціальної фізичної підготовки і спорту
Житомирського військового інституту
імені С.П. Корольова

Костянтин Пронтенко

20 липня 2023 року

Підпис Пронтенка Костянтина засвідчую.
Начальник відділу персоналу та стрілецького
підполковник

Олександр Ковальчук